

Meetnet Amfibieën

Mededelingen

Nr.9, september 2001

Meetnet Amfibieën

Mededelingen

Bestemd voor
waarnemers en
andere medewerkers
van het Meetnet
Amfibieën

Aan deze *Mededelingen* werkten mee:

Leo Bleeker
Axel Groenveld (redactie)
Stephan Huijgens
Ingo Janssen
Tom van der Meij
Jeroen Reinhold
Gerard Smit
Menno van Straaten
Jan Stronks
Paul Veenvliet
Annie Zuiderwijk

Correspondentieadres:

RAVON-Werkgroep Monitoring
Universiteit van Amsterdam
Postbus 94766
1090 GT Amsterdam

Tel. 020 - 525 6624

Fax. 020 - 525 5402

E-mail algemeen

Info@ravnwm.org

Website: www.ravnwm.org

E-mail medewerkers:

groenveld@science.uva.nl

zuiderwijk@science.uva.nl

gerard.smit@net.hcc.nl

ijanssen@science.uva.nl

Moment van de waarheid

Meer dan ooit is het dit jaar spannend hoe het amfibieën-seizoen is verlopen. Want het is een raar jaar geweest. Na een ontzettende natte winter en een erg vroeg voorjaar opeens mond- en klauwzeer.....! Heel Nederland lag plat. Sommige amfibieën-monitoorders hebben tussen eind maart en eind mei zelfs in het geheel niets mogen doen. Maar gelukkig stemden de formulieren die we tot nu toe binnen hebben gekregen ons wat minder somber. Veel waarnemers zijn dankzij de vroeg ingevallen lente al snel op pad gegaan en hebben meteen na het vrijgeven van hun telgebied naar larfjes en juvenieltjes gezocht. Hun waarnemingen leken niet af te wijken van die van de voorgaande jaren. Maar helaas zijn nog lang niet alle telformulieren binnen. Dus houd ons niet langer in spanning en stuur je formulieren snel in.

De rest van het voorjaar en de zomer verliep grillig, maar was vooral erg warm, terwijl er toch regelmatig een fikse regenbui viel. Reden genoeg voor de meeste amfibieën om een succesvol voortplantingsjaar te volbrengen en voor de rugstreeppad om zelfs tot in augustus nog te roepen. De rugstreeppad komen we in deze *Mededelingen* twee keer tegen: Twee nieuwe meetnet-waarnemers vertellen over hun eigen telgebiedje in de duinen en over hun ervaringen met monitoren. Qua soortenrijkdom laat deze *Mededelingen* overigens niets te klagen, padden in de duinen, kamsalamanders op de Veluwe, vinpoten in Limburg, heikikkers in het laagveen, blauwe kikkers in Flevoland (!), herpetologen in Slovenië (!!), bruine kikkers in loopgraven (!!!) en boomkikkers op Terschelling (!!!!). Nieuwsgierig..... Veel leesplezier. Maar vergeet vooral je telformulier niet. (AG)

ERVARINGEN VAN EEN NIEUWKOMER

Tom van der Meij, CBS

Als nieuwe amfibieënteller ben ik dit jaar aan het monitoren geslagen in het Zuid-Hollandse duingebied Berkheide, gelegen tussen Katwijk en Wassenaar. In dit gebied liggen vele grote en kleine plassen, waaronder enkele kwelplassen die zijn ontstaan in 1997 na het uitvoeren van een regeneratieproject in een deel van het gebied (dit jaar volgt een ander deel).

cijfers en nachtbraken

Het amfibieënmeetnet was niet onbekend voor mij, omdat ik voor het CBS o.a. de verwerking van de telgegevens en berekening van de indexen doe. Dat gegoochel met cijfers is natuurlijk wel even

wat anders dan het veldwerk. Maar de combinatie van beide is aantrekkelijk, omdat een beter begrip van de problemen die je in de praktijk kunt tegenkomen bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van het meetnet en de cijfers die eruit rollen.

Ik vond bovendien dat ik als bioloog mijn veldkennis wel eens bij mocht spijkeren en – lui als ik ben – heb ik daarvoor een relatief eenvoudig meetnet gekozen. Weinig soorten, geen exacte aantallen, weinig telronden, alleen in het voorjaar en begin van de zomer en grotendeels nachtwerk. Ik ben tenslotte altijd al een nachtbraker geweest.

snerpende padden

Tot mijn verbazing bleek de soort waarvan ik had gedacht dat die moeilijkheden op zou leveren het gemakkelijkst: de rugstreeppad. Deze kwam in zulke grote aantallen voor, dat ik sterke behoefte had aan oordopjes tegen het rond middernacht aanzwellende gesnerp. Geregeld moest ik slalommen op het fietspad om ze niet plat te rijden. En dat terwijl ik tijdens mijn eerste bezoek op 24 maart (bij 4°C en windkracht 6-8) bij dezelfde plasjes had gedacht dat het daar helemaal niks zou worden. De kleine watersalamander, een soort die ik als kind al zo vaak in mijn handen had gehad, bleek veel moeilijker. Maar die kwam dan ook weinig voor en heb ik alleen als larve tussen de waterplanten gezien. De andere soorten: gewone pad en bruine- en groene kikker bleken vrij eenvoudig te herkennen, als je maar weet waar je op moet letten. Het belangrijkste voor mij bleken de begin april al te vinden eisnoeren en –klompen voor de gewone pad respectievelijke bruine kikker, het luide gekwaak van de groene kikkers, de

goudkleurige stipjes op de larven van de bruine kikkers in mei/juni en het witte kinvlekje (en rugstreepje!) op de wat grotere rugstreeppaddelarven.

watertjes kiezen

Het kiezen van de watertjes en wijze van inventarisatie bleek in de praktijk niet zo

gemakkelijk als op papier. In de eerste plaats waren er teveel watertjes in het gebied om te kunnen behappen. Ook waren niet alle watertjes (goed) bereikbaar door

o.a. de combinatie van stekelige duindoorns en steile oevers. Beperken tot de watertjes langs een bepaalde vaste route en bij moeilijk toegankelijke wateren steeds dezelfde bereikbare oevers nemen bleek hiervoor een oplossing. Je moet er tenslotte rekening mee houden dat je het jarenlang op dezelfde manier op dezelfde plaatsen kunt volhouden. Tegelijkertijd moet je niet zo star zijn dat eventuele veranderingen in het gebied (nieuwe of verdwenen watertjes e.d.) niet meer worden geregistreerd. Hier bleek ook het belang van deze praktijkervaring: in de nieuwe handleiding wordt voor dergelijke problemen een oplossing gegeven.

zo mooi

Alles bij elkaar was het voor mij een prachtige ervaring. Het gebanjer om (en in!) het water, de nachtelijke ontmoetingen met konijnen, nachtegallen en de groen knipperende stipjes van de glimwormen in het gras, waren onvergetelijk en zo mooi dat ik die ervaring met anderen moest delen. Ik zie alweer uit naar het volgend voorjaar (en naar de start van een paddestoelenplotje dit najaar)!

Rugstreeppad-larve. Let vooral op het witte 'kinnetje' (Illustratie Paul Veenfliet©)

De massale aanwezigheid van rugstreeppad-larven in de ondiepe delen van de duinplassen maakt het inventariseren van deze soort nog eenvoudiger. (Foto: Tom v.d. Meij)

